

2011. február 13. vasárnap
Apostolok Cselekedetei 16,11–15

Dr. Lenkeyné Dr. Semsey Klára

Pál Filippiben

^{16,11}Elhajóztunk tehát Tróászból; egyenesen Szamotrakéba mentünk, másnap meg Neápolisba, ^{16,12}onnan pedig Filippibe, amely Macedónia vidékének első városa, római település volt. Néhány napot ebben a városban töltöttünk. ^{16,13}Szombaton kimentünk a városkapun kívülre, egy folyó mellé, ahol tudomásunk szerint imádkozni szoktak. Leültünk, és szóltunk az egybegyűlt asszonyokhoz. ^{16,14}Hallgatott minket egy Lídia nevű istenfélő asszony, egy Thiatírából való bíboráros is, akinek az Úr megnyitotta a szívét, hogy figyeljen arra, amit Pál mond. ^{16,15}Amikor pedig házanépével együtt megkeresztelkedett, azt kérte: "Ha úgy látjátok, hogy az Úr híve vagyok, jöjjetek, szálljatok meg a házamban!" És kértelt bennünket.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

11. vers

Eüthudromeo – „egyenes úton fut”; „megy valahová”. Az Újszövetségben csak hajózásra vonatkoztatva szerepel.¹ Szamothraké az Égei-tenger észak-keleti részében található. Amikor Pálék Tróászból elhajóztak, itt éjszakáztak, másnap mentek tovább. *Neon Polin*, több szövegben *Neonpolin* formában szerepel. Ugyanarról a kikötővárosról van szó, amelynek a neve ma: Kavalla.² Itt éri el Pál munkatársaival együtt első ízben Európát. Itt kezdődik a Via Egnatia.

12. vers

Filippi: a várost II. Fülöp, Nagy Sándor apja alapította (Kr. e. 235) és magáról nevezte el. Fontos volt Fülöp számára a határaitban lévő ezüst- és aranybányái miatt. Kr. e. 168-ban került a rómaiak hatalma alá. Neopolisztól 15 km-re észak-nyugatra feküdt. Kr. e. 42-ben határában folyt le az a híres csata, amelyben Marcus Antonius és Octavianus legyőzte a Caesar-gyilkos Brutus és Cassius csapatait. Ennek emlékére Octavianus Kr. e. 31-ben római kolónia rangra emelte, megnagyobbította és római veteránokat telepített a városba. A görög lakosság mellett zsidó lakosai is jelentős számban voltak.

13. vers

Zsinagóga nem volt a városban, csak imádkozó hely a folyó mellett. A folyó neve Gangitész, 2 km-re a várostól, ma Bunartasi a neve. Pálék ide mentek ki szombaton és szóltak az összegyülekezett asszonyokhoz. Az *elaboumen* (praet. imperf.) a beszélgetés tartósságára eszméltet, amelynek témája Krisztus volt.

14. vers

Lúdia közismert fogalom tartománynévként is, itt tulajdonnévként szerepel. Lídia Thiatírából, Lídia tartományának Pergamontól kb. 60 km-re fekvő városából való. Thiatíra a bíborkereskedés centruma. *Szebomené ton theon* – „istenfélő asszony”, azok meghatározása ez, akik nem zsidóként a zsinagóga látogatói voltak, azzal a szándékkal, hogy Izrael Istenének a követőivé váljanak. Az *ékouen* – szintén praet. imperf.-i forma, amely összhangban van a fenti megállapítással.³ *Ho kúriosz dienoikszén tén kardian* – „az Úr megnyitotta a szívét”. Az Úr az igehirdető által szól és az ige hallgatójában láthatatlanul, de megtapasztalható módon végzi titokzatos munkáját. Az Úr beszédének hatása, annak hallgatása a hitre jutás, Isten titka.

¹ VARGA Zs. J.: *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Budapest, Zsinati Iroda Sajtóosztálya, 1992, 387.

² BARCLAY, W.: *Apostelgeschichte*, Wuppertal, AUSAAT Verlag, 1986, 142.

³ HAENCHEN: *Die Apostelgeschichte*, Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1968, 433.

15. vers

Hósz de ebaptiszthé kai ho oikosz autész – a D kézirat, vagyis a nyugati szöveg kiegészíti ezt a *pasz* bővítéssel. A *baptiszó* ige jelentése: „bemárt”, „bemerít”, „megmos”, „meghint”. Az apostolok Jézus parancsa alapján gyakorolták a legkülönbözőbb helyeken. Jelképes cselekmény. A jel a tiszta víz, amit jelez, az pedig a Szentlélek titokzatos munkája, amely által Krisztus bűnbocsánatában részesül a megkeresztelt, az Ő váltságmunkája alapján. Krisztus megigazító tette által helyre igazítja a szent Isten és a bűnös ember kapcsolatát. A megkeresztelt el van pecsételve az örök életre, és be van iktatva a szentek közösségébe, az egyházba, hogy a hívők seregében az Urat dicsóítsa, és az ő parancsát, a szeretet ketős parancsát kövesse. A keresztségben Lídiának az egész háznépéről szó van. A korabeli gyakorlatot tükrözi ez a meghatározás. Fontos, és egészen természetes volt, hogy a család együtt részesévé legyen Krisztus kegyelmének. Gondoljunk a családjunk tagjaira, hogy velünk együtt tartozzanak oda az Úr egyházához. Lídia miután befogadta Krisztust, alázatosan, de határozottan kéri Krisztus követőit, hogy éljenek vendégszeretettel. Vállalja az evangélium hirdetőinek ellátását, a missziói munkát végző apostolról és munkatársairól a gondoskodást. Lídia jó körülmények között élő üzletasszony.⁴ Az anyagi lehetőségeivel örömmel áldoz arra, hogy az apostolok végezhesék az evangélium hirdetését.

⁴ BEYER: *Die Apostelgeschichte*, Berlin, Evangelische Verlagsanstalt, 1959, 101.

Hol kell imádkozni? Hol van az a hely, ahol a mindenható Istennel lehet találkozni? A Garizim hegyén, vagy Jeruzsálem templomában? Ezt kérdezte Jézustól a samáriai asszony (Jn 4,20). Jézus válaszával világossá tette, hogy Isten igazi imádóinak nem kell felmenni sem a Garizim hegyére, sem Jeruzsálem templomába. Nem az egyik hely, vagy a másik hely Isten imádásának a feltétele, hanem valami egészen más. Isten jelenléte nincs egyetlen helyhez kötve. Isten Lélek, és akik őt imádják, azoknak lélekben és igaz-

ságban kell őt imádniuk. Isten imádásának, az előtte való hódolatnak, a vele való találkozásnak, közösségbe jutásnak feltétele az a kegyelem, amelyet a Mindenható Krisztus megigazító tette által biztosít. Krisztus az igazság, aki megigazítja, helyre igazítja a Teremtőtől elidegenedett embert. Ezt a munkáját Lélek által láthatatlanul, de megtapasztalható módon viszi véghez mindazokban, akik őt keresik. Az Úr imádása nem helyhez, hanem Krisztus személyéhez van kötve. Hol lehet Istent megtalálni, hitre jutni? Ott, ahol ketten, vagy hárman egybegyülekeznek az ő nevében. Lehet egy folyó partján is, ha van, aki hirdeti a Krisztusban megjelent üdvözítő kegyelmet, és ha vannak, akik keresik a mindenható Istent.

1. *Egy folyó mellett Pál apostol Krisztusról beszélget azokkal az asszonyokkal, akik imádkozni jöttek oda. A Gangitész folyó (ma: Bunartasi) Filippi városától kb. 2 km-re volt. Pál apostol miután néhány napot eltöltött Filippiben, az első európai városban szombaton felkereste azt a helyet, ahol imádkozni szoktak. Filippi római kolónia volt, Kr. e. 31-ben Octavianus az actiumi csata emlékére tüntette ki a várost, és római veteránokat is telepített oda. A város neve Nagy Sándor apjának, II. Fülöpnek a város alapítójának a nevét viselte, az alapító akaratának megfelelően. Zsinagóga nem volt benne. A tipikusan pogány környezetben is voltak azonban olyanok, akik imádkozni szoktak. Pál megkereste Filippiben az evangélium hirdetésének a lehetőségét. Leültek azoknak az asszonyoknak a körében, akik összegyülekeztek. Nem mondják, hogy hát a férfiak hol vannak? Azt sem mondják, hogy ezért kellett nekünk Ázsiát elhagyni? Nem kérdőjelezzik meg a Szentlélek vezetésének a hitelességét, hanem beszélnek Jézus szabadításáról, megváltó tetteről azoknak, akik összegyülekeztek. A szabad természetben, szerény körülmények között folyó parton is lehet az evangéliumot hirdetni. Jézus Jákób kútjánál egyetlen samáriai asszonnal is fontosnak tartotta a beszélgetést. A jó pásztornak fontos az egy is, aki nincs ott a nyájban. Fontos, hogy legyenek, akik oda mennek, ahol emberek összegyülekeznek. Fontos, hogy hegyoldalon, vagy folyó parton, mint ahogyan az a Csillagpont rendezvényei alkalmával is történni szokott, és a nyáron is reménység szerint a Dunántúlon lehetőség lesz rá, hirdettessék Krisztus.*

2. *Lídia Krisztus követője lett. A Thiatira városából való jómódú istenfélő bíboráros asszony szívét megnyitotta az Úr. Az Úr csodásan munkálkodik. Az evangélium hirdetője és hallgatója egyaránt az Ő titokzatos munkájának a hatása alatt van. Az emberi készség az Úr segítségével párosul. Akik engem szorgalmasan keresnek, megtalálnak. Lídia egész háznépével részesült a keresztségben, ami azt jelenti: élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus. Krisztus útmutatásának követése, a szeretet útja. Akinek fontos Krisztus, annak az is fontos, hogy családja is ővele éljen. Nekünk mennyire fontos? Legyen az!*

3. *Szolgálat örömmel, ahogyan arra szükség van. Lídia miután befogadta az evangéliumot szívébe, befogadta az evangélium hirdetőit házába. Gondoskodik Pálékról, így az evangéliumi munkának szentelhetik minden idejüket. Lídia biztosítja a missziói munkának anyagi hátterét. Áldozatot vállal önként. Tette példamutató. A missziói munka zavartalan végzéséhez arra is szükség van, hogy legyenek, akik biztosítják annak anyagi fedezetét mai módon, a mai körülményeinknek megfelelően. Mi mit vállalunk azért, hogy a missziói munka anyagi háttere biztosított legyen?*